

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-4148/2013. számú ügyben**

Előadó: dr. Györffy Zsuzsanna

A vizsgálat megindítása

A panaszos apa gyermekei védelembe vétele ügyében kérte segítségemet.

A beadvány szerint az ügyben Miskolc Megyei Jogú Város jegyzője 410.818/2011. számon folytatott eljárást. A panaszos sérelmezte, hogy az ügy 2011 őszén történt jogerős lezárásáról csak 2012. január 16-án, ügyészi utasításra kapott értesítést.

Figyelemmel arra, hogy a beadvánnyal összefüggésben felmerült az Alaptörvényben nevesített jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának (a továbbiakban: szociális és gyámhivatal) vezetőjét a késedelem okának vizsgálatára, valamint az ügyben tett, vagy tenni kívánt intézkedéseiről való tájékoztatásra kértem. Kértem továbbá, hogy a vonatkozó dokumentumok másolatát is bocsássa rendelkezésemre.

Az érintett alapvető jogok

– A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye. *„Magyarország független, demokratikus jogállam.”* (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés)

– A tisztességes eljáráshoz való jog *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabály

– 2004. évi CXL. törvény, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (a továbbiakban: Ket.)

A megállapított tényállás

A panaszos és felesége a férfi korábbi házasságából származó gyermekei veszélyeztetettségét 2011. február 14-én, majd ezt követően még nyolc alkalommal jelezte az akkor eljárásra illetékes jegyzői gyámhatóságon.

A bejelentések alapján a jegyző hivatalból indított eljárást, majd azt a beszerzett nyilatkozatok és vélemények ismeretében – a 2011. július 25-én kelt, 401.818-22/2011. számú határozatával – megszüntette.

A döntés ellen a panaszos és felesége jogorvoslati kérelmet nyújtott be. A szociális és gyámhivatal a B-GYA/532-16/2011. számú, 2011. szeptember 20-án kelt végzésével az első fokú határozat tartalmát helyben hagyta, egyúttal megállapította, hogy az eljárást megszüntető döntés formája végzés.

A védelembe vételi eljárással közel egy időben a Miskolci Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályán, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészségen (a továbbiakban: főügyészség) is folyt eljárás.

A főügyészség a panaszos feleségének beadványát 2011. augusztus 18-án áttette a szociális és gyámhivatalhoz, október 17-én pedig bekérte a jegyzői gyámhatóságtól a védelembe vétellel kapcsolatos iratokat. A főügyészség a 2011. december 5-én kelt, a jegyzői gyámhatóságon 2012. január 12-én iktatott, T.Fk. 2976/2011/-II. számú átiratában felszólította a hatóságot a másodfokú végzést haladéktalan közölésére. A felhívásnak a gyámhatóság 2012. január 13-án eleget tett.

A szociális és gyámhivatal vezetője az iratok vizsgálatát követően megállapította, hogy a másodfokú döntés panaszosnak való késedelmes kézbestése a teljes iratanyag főügyészség részére való továbbítása miatt fordulhatott elő. A mulasztásra, illetve a hasonló esetek elkerülése érdekében írásban felhívta a 2013. január 1-jétől jegyzői gyámhatóság jogutódjaként működő Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Járási Gyámhivatalát.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A Gyvt. 16. § (1) bekezdése szerint a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket a helyi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a gyámhatóság gyakorolja.

A hivatkozott jogszabályok alapján az ügyben eljáró hatóságokra kiterjed vizsgálati hatásköröm.

II. A vizsgált alapjogok tekintetében

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.¹

Az Alaptörvény XXIV. cikke kinyilvánítja *a tisztességes eljáráshoz való jogot*. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet arra, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van. Irányadó alkotmánybírósági tézis, hogy a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell meghatározni. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást.

¹ Vö. 9/1992. (I. 30.) AB határozat

III. Az ügy érdemében

A Ket. az alapelvek között rögzíti a gyorsaság és az egyszerűség követelményét, valamint az ügyfél tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jogát. A törvény 105. §-a szerint a másodfokú döntést hozó hatóság a döntést helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti. A döntést közölni kell a fellebbezővel és azzal, akivel az első fokú döntést közölték. A másodfokú döntést hozó hatóság a fellebbezés elbírálása érdekében megküldött iratokat – a döntés meghozatalát követően – a döntéssel együtt visszaküldi az első fokú döntést hozó hatósághoz. A döntés kézbesítése az első fokú hatóság kötelezettsége.

Megállapítom, hogy kézbesítési kötelezettségének a hatóság csak az ügyészség felhívására tett eleget. A késedelmes kézbesítés visszásságot okozott a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével, valamint a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben. A visszásság megállapítása ellenére – tekintettel arra, hogy a felettes szerv saját hatáskörében felhívta a jogutód hatóság figyelmét a hasonló esetek elkerülésére – az ügyben külön intézkedést nem kezdeményeztem.

Budapest, 2013. szeptember 26.

Székely László sk.